

ROČNÍK LIV. čís. 2
Mezinárodní festival poezie 2018
Valašské Meziříčí

KRACH DO KAPSY

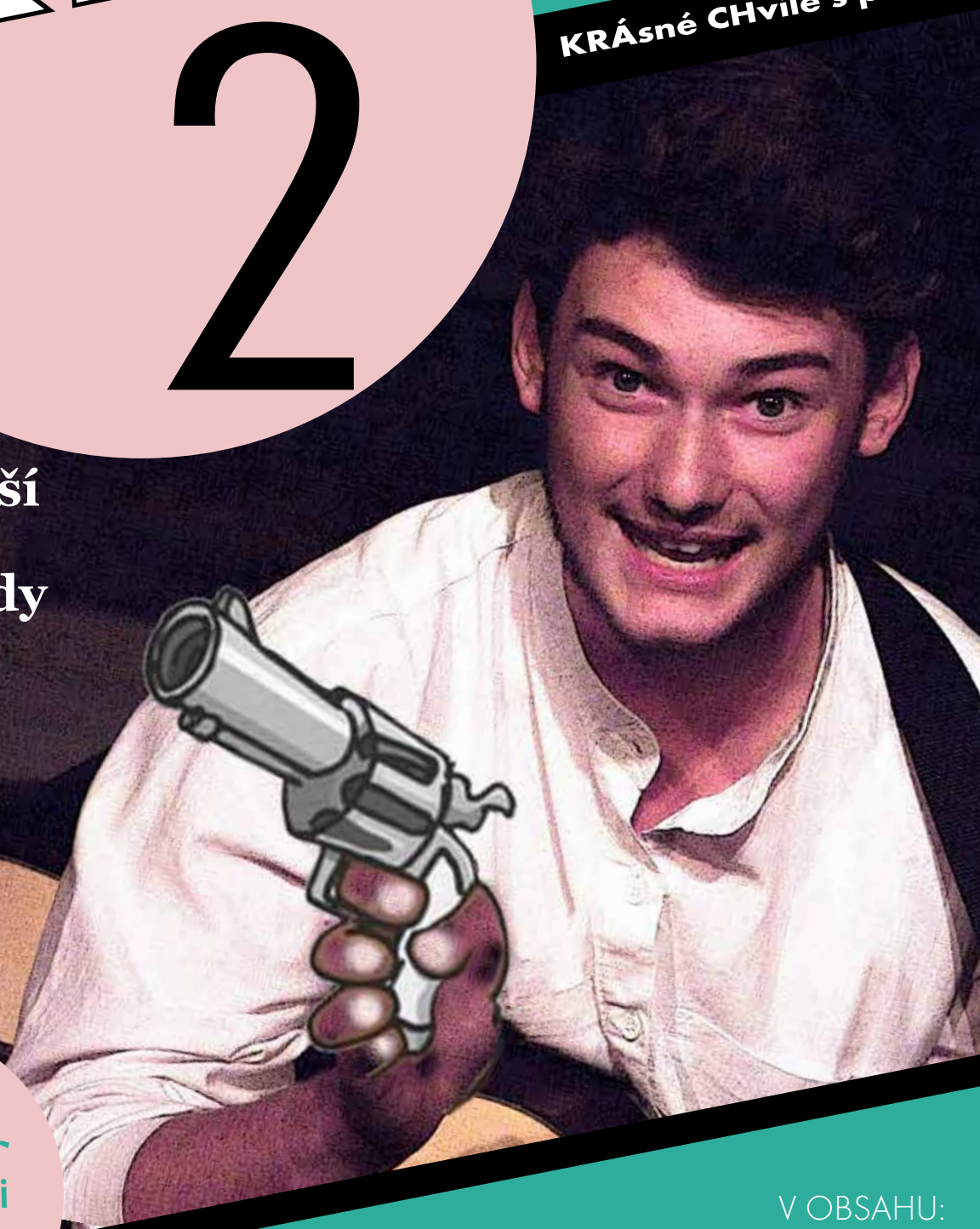
2

MFP

KRÁSNÉ CHVÍLE S POEZIÍ

**Nejsilnější
grog,
jaký se kdy
vůbec
na světě
vařil**

Čtěte Literární bar
na str. 11

neprodané
nie je na predaj
not for sale

V OBSAHU:

Jiříkovo vidění – Napsali nám...

Tři otázky pro... – Kieslowski – Poslední štěk

Dobrodružství Joe Drna – Okénko Venduly Chalánkové

Jiříkovo vidění

Kronika víc politická než poetická

Mám rád výzvy. Tedy ne všechny, ale aspoň ty, které nejsou úplně samoučelné. Nebýt Čtenářské výzvy české Databáze knih, jak bych se jinak dozvěděl o tak bizarní knize, jako je Podivuhodné dva roky ve 2924 verších? Potřeboval jsem si do letošní výzvy zapsat něco, co vyšlo letos, a zároveň jsem potřeboval knihu veršů, aby se mi to hodilo i na MFP. Nebylo to snadné, ale nakonec jsem z hlubin literárních kontejnerů vyhrabal velmi neotřelý skvost.

Josef Kodet je stručně řečeno mladý jihlavský kroatista a slovenista, který pracuje na Úřadu práce a baví ho komunální politika, a možná politika jako taková. Kromě svých dvou oblíbených slovanských jazyků překládá ještě z francouzštiny a angličtiny a jeho dosud nejzajímavější knihou byla antologie chorvatské židovské li-

teratury Zázrak na ostrově (2011). Pro zájemce o tuto tematiku může být celkem užitečná, jednak nic podobného zatím u nás nevyšlo, jednak kniha obsahuje i obecný úvod a medailonky všech autorů. Pouze nahnědlé čtenáře a zájemce o anti-semitské texty musím zklamat, takové věci tam skutečně nenajdou.

Ale jak to tedy je s knihou, o které chci psát? Josef Kodet vždycky obdivoval výdrž lidí, kteří si píšou deník, a sám se o něco podobného dvakrát s nevalným úspěchem pokusil. První pokus mu podle předmluvy „vydržel pouhé tři dny, a to od prvního zvolení Václava Havla prezidentem Československa (29.12.1989) do prvního svobodného silvestra, druhý pokus trval jen o pár dní déle někdy v létě 1999. Až narození třetí dcery a evropská migrační krize v roce 2015 zhmotnily jeho dávnou touhu po pravidelném zachycování prudce se měnícího světa.“ Rozhodl se tedy, že tentokrát se do toho fakt zakousne, a když se zakrátko některé záznamy začaly nápadně podobat slokám básní, nápad byl na světě.

A protože tentokrát už vytrval, vznikla po čase dosti svérázná „poetická kronika“ nazvaná Podi-

vuhodné dva roky ve 2924 verších, která zachycuje události let 2016 a 2017 v (překvapivě) celkem 2924 verších. Každý den se musel vejít do jednoho rýmovaného čtyřverší, kterých je v součtu 731. Věcný komentář vydavatele říká: „Vedle nejruznějších událostí ze světa tužské a světové politiky, kultury, ekonomiky či vědy se v knize objevují také třeba střípky ze života celebrit nebo odkazy na různá historická výročí, která se mnohdy až podivuhodně prolínala se současností. Díky zmínkám o hlavách států jsou v knize alespoň jednou zmíněny téměř všechny země světa.“ Třešničkou na dortu je jmenný rejstřík obsahující všech více než 1200 jmen v knize uvedených, a teď už vám asi začíná být jasné, o jaký bizár se jedná. Není to žádné poetické veledílo, občas kulhá rytmus i rým a řada událostí se dala vytěžit lépe. Ovšem formou je tento politický deníček unikátní a často vkládá některé smrtelně důležité události či osoby do poněkud nelichotivých souvislostí. Občas musíte dohledávat kontext, ale aspoň se historicky poučíte. Takže konec řečí, určitě se už těšíte na ukázky. Tady jsou:

Můra *Neopalpa donaldtrumpi* (foto Vazrick Nazari – ZooKeys) a její předchůdce Donald T. (foto AP Photo Nicholas Kamm / AFP)

28. 1. 2016

Mezinárodní soudní tribunál v Haagu postaral se dnes o noviny, začal proces s Laurentem Gbagbem, 4. prezidentem Pobreží slonoviny.

Po 56 letech se objevily Barbie s novými tvary těl a odstíny pleti, aby si plnější proporce mohly osahat zavčas i malé děti.

2. 9. 2016

Zemřel Islam Abduganijevič Karimov a Burešovi je dvašedesát, do hodnocení koncentračního tábora v Letech neměl se srát.

Dle krále Haralda Norové „věří všemu a ničemu“, realita je někdy krutá, na vítkovské farmě do nic netušícího páva zamilovala se krůta.

18. 1. 2017

Žhavé novinky o střídání v Bílém domě odevšad se kupí, nově objevená mūra nese název Neopalpa donaldtrumpi. Každý druhý šumavský divočák je radioaktivní a pytláky sere, protože houba jelenku obecnou plnou cesia vyhrabává a žere.

Obálka knihy

..... Inicioval Ivan Kováč

T
Ř
I

OTÁZKY

P
R
O

..... dlouholetého recitátora a zkušeného porotce Petera Zemaníka

Čo ťa rok čo rok ťahá do poroty?

Nie je to ani narcizmus, ani prílišné sebavedomie, skôr sa to podobá na samovraždu v priamom prenose. Nedokážem však odolať pokušeniu, aby som aspoň takýmto spôsobom hľadal a nachádzal kontakt s doskami, ktoré pre mňa znamenajú môj svet. Aj za cenu toho, že nesiem svoju nahú kožu na trh. Z roka na rok sa totiž presviedčam, že už ničomu nerozumiem, ba tobôž nie umeleckému prednesu. A preto som v porote... Nie je to snaha o „vyvyšovanie sa“, skôr pokorný pokus niečo k téme aspoň povedať.

Neobávaš sa zlyhania v hodnotení?

Akoby nie! Nie je mi všetko jedno, najmä pri pomyslení, ako som dlhé roky sedával v úlohe recitátora a pokorne počúval, čo o mojom a ostatných výkonoch hovoria porotcovskí bardi. Dačo som pochytil a potom som to neúnavne vtíkal do hlavy recitátorom cudzím i „svojím“ – teda svojim deťom – akési pravidlá, poučky, predstavy, priority, pokusy, aspekty, obrazy, metafory, prácu s jazykom, textom, dramaturgiou, vždy s poznámkou: nie je podstatné, čo si o tom pomyslí porota, ale podstatný je vždy recitátor a jeho rozhodnutie recitovať „ako o život“. A zrazu ja mám hodnotiť ich život?! Dávam si trojku...

A buduješ si tým pamätník nehybnúcej slávy...

Neviem, čo si od toho sľubujem. Navyše, v konfrontácii s českými recitátormi a porotcami na Valmeze sa cítim o to viac nesvoj. Dokonca som sa pred rokmi dopustil recidívy a vrátil sa na súťažné pódium aj vo Valmeze... Nedopadlo to najhoršie. Vyhrál som. Ale nie je dôležité vyhrať, ale zvíťaziť – ako hovorí jeden môj kamarát – bývalý recitátor. A zase, odporúčanie od porotcovského barda: „Ak nesúhlasíte s hodnotením poroty, venujte sa športovej lukostreľbe, tam hneď viete, na čom ste!“ Ale pamätník...? A prečo nie?!

Napsali nám...

Daniel Hevier

narozen v Bratislavě (1955), slovenský básník, prozaik, dramatik, scenárista, textař a autor literatury pro děti a mládež

Prednes svoju skúsenosť, rozprávač

Áno, hlas. Hľadáme hlas pre svoje poznanie o svete. Alebo aj pre to, ako ho nepoznáme. Hľadáme hlas rytmu, ktorým sa chceme zjednotiť s pulzom vesmíru. Poézia odjakživa potrebovala hlas, aby sa dostala k vnímavým ušiam. Príbehy potrebovali hlas pre podobenstvá, ktorými nás učili remeslu života. Prednášame svoje istoty i pochybnosti, svoje radosti a trápenia s opatrnou nádejou, že im tým vtlačíme zmysel. Píšem poéziu, prózu, ale presnejšie by sa dalo povedať, že ich premiestňujem z vnútorného ticha na ozvučenie, aby boli počuteľné. Neprečítané texty sú slepé. A nevypočuté texty sú nemé.

Matej Čertík

pedagog, recitátor, porotca

K literatúre som sa tak bližšie – srdcu bližšie – dostal na ZUŠke a potom na VŠMU v Bratislave. Spomínam si, že som prednášal Petrarcu, Kraska, Strážaya, Rankova i Hollého. Nakoniec som mal pocit, že som sa aj čosi naučil a z Poděbrad som si odniesol autostopom Cenu združenia rozhlasových tvorcov. Vtedy som však už zistil, že ma oveľa viac teší prednes vytvárať v pozícii pedagóga.

Keď sa zadarí, dá sa dosiahnuť aj viac. Prostredníctvom prednesu môžeš spoluvytvárať osobnosť recitátora, čo je s odstupom času krásny pocit. Momentálne pôsobím na ZUŠke i VŠMU v Bratislave, tak mám prístup k spektru duší vo veku 6 – 25 rokov. Výborné spektrum, plné farieb, vzduchu, ohňa a youtuberov. Ak by bola inšpirácia more, tak momentálne šnorchlujem. Mám rád prednesy, z ktorých recitátora cítim. Mám rád prednesy, ktoré recitátora posunú. Mám rád, keď recitátor rastie nie len umelecky, ale aj ľudsky. Preto posielam študentov do knižníc, nech mi prinesú najprv čokoľvek, ale nech si to prečítajú. Tým pádom si to potom musím prečítať aj ja. (Samozrejme zúfalosti nečítam celé.) Sám rozmýšľam, či je ten text kvalitný, a ak nie je, tak prečo, a najmä ako im to vysvetliť. A postupne sa spoločne posúvame smerom ku kvalite. Niekedy aj viac rokov.

Rokmi sa mi tých tipov a knížiek, ktoré som si prečítal (lebo žiaci) nazbieralo veľa. Takisto, keď počujem prednesy iných študentov a oslovia ma, tak pátram. Takto som cez svojich i cudzích recitátorov objavil Kafku, Dahla, Čapka, Preverta, Szymborskú, Allana, Rakúsa, Bukowského... No končím s vymenovávaním, lebo po otvorení šanóna s bývalými prednesmi by toho bolo tak na sedem riadkov. Myslím, že momentálne najdôležitejší bude i tak ten ôsmy riadok. Ešte ho nemám. Bude z Valmezu 2018.

Michaela Maráková-Macejková

recitátorka

Do čias súťaží v prednese poézie a prózy sa vždy rada vraciam vo svojich spomienkach. Vždy som sa tešila na známe tváre a priateľov, ktorí sú priateľmi dodnes. Bolo to, akoby ste z času na čas unikli do úplne iného sveta. Do sveta, ktorý ste dôverne poznali a ktorý s tým každodenným mal iba málo spoločného.

Od hľadania zaujímavého textu až po kroky, ktoré smerovali na súťažné javisko, človek prešiel spolu so svojím textom určitým prerodom. Umeleckým a aj tým osobnostným. Tréna pred vystúpením, záplavy adrenalínu a úžasný pocit z toho, že ste spolu s autorom

mohli do celého sveta vypovedať to, čo byste sa mimo javiska povedať zdráhali.

Som veľmi vďačná Monike Macháčkovej, že touto cestou kráčala so mnou a odovzdávala mi to, čo sa na javiskových doskách sama naučila. A že to so mnou vôbec nemala jednoduché, o tom by vám vedela dlho rozprávať. :)

Dnes, ako čerstvá mamina, tajne dúfam, že aj moje deti sa raz nechajú uniesť láskou k hovorenému slovu a že súťaže v prednese poézie a prózy obohatia ich životy tak, ako obohatili ten môj.

Jaroslava Čajková

porotkyne

Medzinárodný festival poézie vo Valašskom Meziříčí patrí k mojim jesenným pracovným povinnostiam a zároveň osobným zážitkom, lebo sa stretávam so slovenskými známymi recitátormi, textami, pedagógmi, porotcami a českými zväčša nepoznanými textami, prednesmi, novými recitátormi. Na českých kolegov v porote sa vždy teším, lebo sa od nich tiež čo-to dozviem a je s nimi veľa humoru. A organizátorom vždy držím palce, lebo viem, čím všetkým musia prechádzať. Najmä tento rok, keď prichádza k výmene hlavných organizačných osobností.

A čo čítam? Momentálne po večeroch Národné spievanky, ktoré vydal Ján Kollár. Čo som nestihla v povinnom čítaní za mladi, dobieham pred dôchodkom.

Jaroslava Čajková

1 OTÁZKA PRO

Janu Štefánkovou

Jana Štefánková je dlouholetou odbornou pracovnící NIPOS ARTAMA Praha a pravidelnou účastnicí MFP.

Kdo vás nejvíce zaujal v prvním kole recitační soutěže, kdo je vaším favoritem?

Anna Kravchuk, pro velké nasazení sdělnosti příběhu, Veronika Mészároszová, která předvedla s velkým napětím zpracovaný zvrát v příběhu, a Nicole Haismanová, se smyslem pro vyprávění a pohotovost s krácením příběhu.

Veronika Mészároszová

Anna Kravchuk

Nicole Haismanová

Na slovíčko s najstaršími recitátormi

Ptal se Ivan Kováč

Medzi účastníkmi recitačnej súťaže nemožno prehliadnuť dvoch pozoruhodných mužov. Už to je dobrý dôvod na krátky rozhovor s nimi.

Ako otravujete vzduch svojimi prednesmi doma?

Marián Gajdoš – Pri príprave prednesu sa vždy presuniem do svojej spálne a toto miesto mi dáva inšpiráciu k tomu, aby som plne pochopil zmysel, poslanie textu básne.

Lubomír Scherhauser – Ja osobne otravujem okolie už len svojou prítomnosťou. Takže aby ešte počúvali moje memorovanie, by bolo vrcholom. Napriek tomu aj v byte si dokážem nájsť súkromie v miestnosti, kam aj králi chodia pešo, skoro ráno, pretože vtedy manželka ešte spí. Potom v noci si v duchu opakujem básne, až kým nezaspím. Ráno konštatujem, že som to celé neodrecitoval, spánok zvíľazil.

Berú vás doma vôbec ešte vážne?

Marián Gajdoš – Chvalabohu, rodinné zázemie je mi priaznivo naklonené.

Lubomír Scherhauser – Celkom vážne ma berú až vtedy vážne, keď odchádzam niekam na súťaž. Zasa majú odo mňa pokoj. Ale pravdu povediac mi manželka pred odchodom zabalí všetko, na ňu sa dá spoľahnúť. Takže s radosťou konštatujem, že sú vlastne radi, keď sa venujem tejto zmysluplnej činnosti.

Ktorého autora (prípadne dvoch) máte vybraného do súťaže?

Marián Gajdoš – Mojim básnikom je Valentín Beniak.

Lubomír Scherhauser – Absolút-

Lubomír Scherhauser

nou jednotkou pre mňa je básnik Ján Smrek. Od roku 1963 nosím v peňaženke jeho báseň Krásna prostota. Na tohtoročný Valmez som si pripravil báseň, ktorá vznikla v spojení diel dvoch autorov. Český básnik Adolf Heyduk napísal báseň Bratom Slovákom a Pavol Országh Hviezdoslav Bratom Čechom. Inšpirovaný som bol tohtoročným 100. výročím vzniku Československa. Bude mi potešením týmto si pripomenúť kultúrne spolužitie Čechov a Slovákov.

Ktoré súťažné prednesy vás dnes zaujali?

Marián Gajdoš – Veronika Meszárošová s prednesom autora Frigyesa Karinthyho Milujem zvieratá a tiež Cynthia Sajková, ktorá recitovala od Edith Sodergran text Čo bude zajtra.

Lubomír Scherhauser – Stotožňujem sa s Mariánom a pridávam ešte Annu Lehotskú, recitovala text od Lýdie Vadkerti Gavorníkovej s názvom Som.

Marián Gajdoš

POZVÁNKA NA KONCERT

KIESLOWSKI

Posledního doprovodného programu letošního ročníku festivalu se zhostí duo Kieslawski, jež sází na intimitu a syrovost základního akustického zvuku kytary, pianu a kontrastu dvou barevně výrazných hlasů. Koncert se uskuteční v M-klubu od dvaceti hodin.

Kieslawski je projekt hudebníka Davida Pomahače a pianistky a zpěvačky Marie Kieslawski. Duo o sobě dalo vědět poměrně brzy od svého vzniku deskou Tiché lásky

v roce 2011 a rovnou překvapilo i trochu zaskočilo hudební kritiky. Druhé album přišlo už na podzim 2012 s názvem Na nože a přineslo nové hudební prožitky, více intimity, upřímné české poezie a hudebních aranží. Trilogii doposud vydaných alb prozatím završili před čtyřmi lety písněmi o lásce, stárnutí a loučení na desce Mezi lopatky.

Urban folk, jak svou tvorbu Marie Kieslawski a David Pomahač nazývají, zcela vystihuje jejich pří-

močarý způsob, jak zpívat o vztahu mezi dvěma lidmi. Kieslawski na novince vykračují z písničkářského lo-fi undergroundu, a to rozhodně nejen díky producentovi, kterým se stal na albu Mezi lopatky Jan P. Muchow. Strhující dynamika, originální aranže, citlivé beaty, vtip, silné texty a výborný zvuk jen dokazují, že Kieslawski je duo, které si rozumí.

RODOKAPS

UVÁDÍ V GALERII
OSOBNOSTÍ KULTURNÍHO ŽIVOTA:

Sedmdesátku oslavil český malíř a ilustrátor Jan Dědina

připravuje Karel Prokeš

Z galerie osobností kulturního života jsme tentokrát vybrali text, který v RODOKAPSU vyšel **13. 9. 1940** k sedmdesátinám českého malíře JANA DĚDINY

Rodák ze Strak u Nymburka (nar. 1. září 1870) nabyt prvního malířského vzdělání na pražské Umělecko-průmyslové škole, kde patřil k prvním žákům při založení tohoto učiliště. Později studoval též sochařství u J. V. Myslbeka, načež přešel na pražskou Akademii výtvarných umění, kde byl žákem profesora Pirneta. Již za studií na pražské Akademii obdržel první cenu za triptych Čert se žení a obraz Chudá matka.

Dědina cestoval také hojně po Itálii, načež se usadil v Paříži. Zde z počátku ilustroval. Teprve po seznámení s malířem Besnardem vyzdobili společně malbami stropy Comédie Française a malý palác v Champs Elysées. Po 15letém pobytu v cizině se vrátil opět do vlasti a oddal se studiu náboženských a teosofických autorů. Je pochopitelné, že tato záliba se zrcadlí i v jeho díle. Z velkého počtu jeho děl jsou nejznámější: Oddanost, Umělcova babička, V smutku, Políbení růže, Marnotratný syn a Kázání na hoře. V jeho díle zaujímají čestné místo kresby ze života Husova. 70 let dožívá se jubilant v plné tvůrčí činnosti.

Z galerie, již RODOKAPS věnoval trampským písničkářům, přinášíme text z **9. 6. 1938** o Janu Kordovi, téměř zapomenutém autorovi nezapomenutelné Vlajky, jež vzhůru letí...

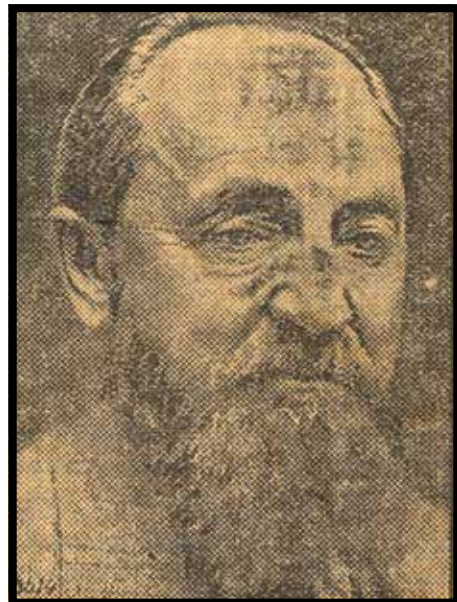
Jenda Korda začal jako 16letý Junák od Setonovců, a tak jako mnoho jiných, podlehl i on, tenkrát v době „Červeného esa“, „Býčího oka“, „Liberty“ atd., volání divočiny a začal se toulat, trampovat.

Byl z prvních průkopníků trampingu ve Svatojánských proudech, kam přišel poprvé v 21. roce, na starou „Hiawathu“, a od té doby zůstal už proudům věrný.

Tam u táborových ohňů, v kruhu kamarádů z Dawsonu, ze Ztracenky, z Jukonu a z Utahu, se rodily první nápady, první písničky.

Jeho první písnička byla Vlajka, která se stala hymnou všech osad a která se zpívá ještě dnes při vztyčení osadní vlajky. Pak následovaly písně: Pojd', dívko, s námi, Moře – hoši, Tam v modré dáli, Bílé skály, Stará vzpomínka atd. a všechny se staly, hlavně zásluhou skvělých Settlerů, velmi populární. Pro Settlerů napsal celou řadu speciálních jazzových písní, na hudbu V. Konvičky, B. Kerneta, L. V. Smilinga, a sice: Slepíčka, Skotská, Chata v lese, Buffalo-Bill, Kamarádi, stárnem a mnoho jiných.

Jako textař a libretista pracoval na scénářích mnohých lidových operet a písniček, z nichž největší popularity dosáhly: tango Jasminy a polka U zelené brány, k nimž hudbu napsal jeho bratr František. Poslední jeho práci, společně s M. Jarošem, je libreto a písničky k filmu Kavárna na rozcestí a národní hra a zpěvy Bourali jsme bourali, čili Jak se Čech zakous do starých Rakous, kterou provede v nejbližším období jedno z pražských operetních divadel.

Nejvíce se mu líbí písničky: Mořtlova Řeknem si na shledanou, Novákova Broučkumůj, Fořtova Indiánská láska a Muchova Řeka hučí. Jinak jeho největší láskou je stále trampung a příroda.

A konečně, v RODOKAPSU z **23. 2. 1939**, našli jsme text

O básníku Schillerovi

Německý básník Friedrich Schiller (1759–1805) náleží k největším zjevům německé literatury. Ve své vlasti je nyní značně pomíjen a některá jeho díla, divadelní hry, jsou tam dokonce i zakázány. Ale celý ostatní svět hledí s úctou k tomuto básníkovi a jeho díla jsou překládána do všech jazyků a provozována na všech divadlech celého světa.

Schillera pojilo upřímné přátelství s jiným veleduchem německé literatury, s básníkem Göthem. Nedlouho po Schillerově smrti hovořil Gothe o svém zesnulém příteli a chválil jeho univerzálnost, schopnost žít se do dějů nejrůznějších dob i národů. Na doklad toho Gothe uváděl, že stěžejní Schillerova díla jsou věnována nejrůznějším národům.

Pro Španěly napsal hru Don Carlos, pro Čechy Valdštýna, pro Anglii Marii Stuartovou, pro Francouzku Pannu Orleánskou, pro Itálii Nevěstu messinskou, pro Švýcary Viléma Tella.

Kdosi však vytkl, že Schiller zapomněl na vlastní národ, na Němce.

„Nikoli,“ odvětil Gothe, „pro Němce napsal Schiller Louežníky.“

Evžen Oněgin ve všech barvách duhy

Marek Adamík

Z programu Já píši Vám aneb Puškinův Oněgin na MFP. Vlevo Martina Longinová, vpravo Stanislav Rubáš.

Rozhovor básníka s nakladatelem? Proč ne. Tímto na míru střiženým úvodem vstoupil do 54. ročníku Mezinárodní festival poezie ve Valašském Meziříčí, aby se záhy přesunul k programu Já píši Vám aneb Puškinův Evžen Oněgin. To by samo o sobě nebylo nic nezvyklého, avšak vypravěči Stanislav Rubáš a Martina Longinová zvolili trochu odvážnější postup, kdy se návštěvníky rozhodli s tímto slavným Puškinovým románem seznámit formou pěti různých překladů z různých časových období. Mohli jste tak zaujmout dvojí postoj. Vypnout a úvodní program využít pro

aklimatizaci v bezpochyby unikátním prostředí M-klubu, nebo se nechat vtáhnout do světa překladové literatury díky vypravěčským dovednostem obou protagonistů. Téma totiž v jejich podání nebylo nikterak nudné. Milovníci poetiky – samotný román Evžen Oněgin je totiž psaný ve verších – si mohli vychutnávat drobné nuance v jednotlivých textech, seznamovat se s dobovými jazykovými zvyklostmi, především pak ale s osobitým stylem překladatelů, kteří sami často byli známými básníky.

Vraťme se ale na začátek pořadu, k rozhovoru básníka s naklada-

telem. Tento rozhovor totiž trefným způsobem představuje konfrontaci „světa tržního“ a „ryze uměleckého“, se svými obvyklými aspekty. Konfrontaci básníka, pro něhož je svoboda tvůrčího vyjádření, a možná kreativita vůbec, důležitější než cokoli jiného. Jak by řeklo ono umělecké „já“: popularita je vedlejší, stejně tak otázka hmotného zabezpečení. Nyní mám potřebu jen a jen tvořit. Připomíná vám to něco? Že by něco z Evžena Oněgina? Osobně jsem něco takového již dříve pojmenoval jako archetyp Jacka Kerouaca. Ne vždy musí jít o tvůrčí proces, jehož výsledkem

je literární dílo, malba, socha, most či cokoliv jiného. Někdy jde o pocit vlastní výlučnosti. Jsem já a okolní svět.

Jak takový archetyp může vy-
padat ve vygradované podobě? Nechce přistoupit na kompromisy: Když svoboda, tak absolutní, když nevázanost, tak ničím neomezovaná, když vymezenost vůči okolí, tak pořádná, a nejlépe dávaná na odiv. A všemi prostředky. Ano, každý „Evžen Oněgin“ je tak trochu pozér, svým způsobem puberták, který je rád, když si jej ostatní všimnou, a možná i explicitně pronesou: „jo, je jiný“. Přes jistou nevyzrálou nechybí genialita, ale za pocitem výlučnosti se může ukrývat bolest i skrytá touha stát se součástí celku. Jednoduše někam zapadnout, neboť na opačném konci se nachází samota, melancholie a pocit nesamozřejmosti.

Takový archetyp Jacka Kerouaca se vzpíná všemu a všem, okolnímu světu ukazuje vztyčený prostředníček a partnerské vztahy jsou pro něj jen součástí jeho tvůrčí dráhy a duchovního života, ať již je tímto označením myšleno cokoliv. Jakmile jej vztah přestane inspirovat, odchází. A ruku v ruce s tím jde bolest, kterou mnoho umělců pod vlivem tohoto mocného vnitřního puze-
ní bere jako své „prokletí“.

Setkat se s tvůrčí silou, která se chce projevit, lze i ve zcela banálních situacích. Máte doma umělce? Možná jste se setkali s tím, že jakmile mu přišel onen „velký nápad“, „vize“, „prozření“, mohl jakoby mávnutím kouzelného proutku přestat vnímat okolní svět. A samozřejmě i vás. Aneb jak vypráví hudebník John Fogerty ve své autobiografii: Když jednou takhle seděl ve svém pokoji a pracoval na nové skladbě

trefně pojmenované „Wrote a Song for Everyone“, zeptala se jej manželka, jestli s ní půjde na procházku. Než do jeho vědomí tato otázka doopravdy doputovala, uběhly drahocenné minuty a jeho drahá polovička mezitím zabouchla dveře a šla se projít sama. Archetyp Jacka zkrátka vnímá svět ve velkém.

A jak pořad dopadl z hlediska náhodně vybraných dvanácti diváků? Řeceno jazykem školní klasifikační stupnice velmi různorodě: 3, 4, 4, 1, 1, 3, 1-, 2, 1, 2, 4, 2.

DOBRODRUŽSTVÍ JOE DRNA

KRESLÍ J. NOVÁK 1

Lenošného života mám dosti,
nechci své dny trávit v nečinnosti.
Nebudu jen stále doma sedat,
hodlám velká dobrodružství hledat!

Svoje věci kvapně sbalil Joe
a už pluje řekou po canoe.
Ale spěchem zcela ztratil hlavu,
nechal doma lístky na potravu,

Hladem rozmrzelý dále pluje,
parníky i vlny ignoruje.
Vtom však vlnou číln se zapotácí,
fotoaparát se v proudu ztrácí

I příroda nevlidnou se stala,
déšť se spustil, bouře rozpoutala.
Líjak svoje vody vrhá do canoe,
nestačí ji vyčerpávat Joe.

Aby byla dovršena smůla,
loď se zvrhla, kýlem vzhůru plula.
Živly svoje strašné dílo tropí,
Joe se jak bédné štěně topí...

Tragické té cesty po Vltavě
nešťastný tramp má už po krk právě.
Nohy paří a zahání rým,
z výletu má pěknou kocovinu,

Sledujte v příštích číslech další Dobrodružství Joe Drna.

Literární bar

Jiří Jurečka vybírá z krásné literatury
Slza komsomolky / Čubčí pajšl

Nejsilnější grog, jaký se kdy vůbec na světě vařil

Podívejme se zatím na korsárskou loď, co tam asi dělají. Když se donu Drabantovi zdálo, že se ti piráti dostatečně namodlili, musel také nějakou radost jim připravit.

On dobře viděl, že tím slovem božím z té staré opilosti již vystřízlivěli a že zas novou žízeň mají.

Don Drabanto musel se těm pirátům nějakými radovánkami zalichotit a hlouběji v srdce a paměť zapsat, za to, že jej tak jednohlasně za svého kapitána zvolili.

Poručil tedy v první řadě navařit ten nejsilnější grog, jaký se kdy vůbec na světě vařil.

Don Drabanto měl na ten grog recept od jednoho učitele z Brna, bytem na Vyhlídce. Hlavní součástky toho grogu byly líh, naftalin a kyselina dusičná.

Rozumí se, že podobný nápoj žádný v Brně nepil a že ho mohli pít jen otužilí námořníci z korsárských lodí, ač i ti po něm drobet kuckali.

Don Drabanto onen recept dostal od jednoho bibliofila z vděčnosti, když mu kdysi ušetřil život a nějakou knihu od Váchala.

Jisté je, že ten nápoj byl tak ohavně silný, že všichni, kdož ho pili, v příštím svém znovuztělení museli se nevyhnutelně stát nejzuřivějšími abstinenty.

Těm pirátům tak zachutnal, že se tři várky musely uvařit, jak byl ten grog dobrým.

Don Drabanto, jakož i ti dva jezuité, z opatrnosti však uklidili se do podpalubí a nevylezli dříve, až všichni piráté tím pekelným nápojem přemožení jako zdecimováni zůstali na palubě ležet.

Načež teprve vylezl Drabanto na palubu a v souhlasu s jezuity obrátili loď k Honolulu.

(Josef Váchal: Krvavý román)

Vřelý grog s máslem

Cap popadl džber a pustil se do práce. Nasypal do něho dva šálky javorového cukru, přidal asi na dva prsty horké vody a míchal, až se cukr rozpustil. Na to nalil přes dva mázy rumu, přihodil hroudu másla, velkou jako pěst, a hrst tlučené skořice; poté doplnil nádobu až po okraj vařící vodou. Míchal směsí tak zprudka, až mu vyšpláchla na košili. A jak jsme mu po řadě podávali hrníčky, aby nám nalil, přednášel nám na téma „vřelý grog s máslem“.

„Tohle,“ řekl, „tohle není namíchané podle správného receptu. Já do toho nalil vřelou vodu, ale měl by se tam dát vřelý mošt. Takového správně uvařeného rumu si tak třikrát čtyřikrát zunknete, a už si neděláte těžkou hlavu s tím, co jíte, a s něčím jiným taky ne. Dokonce se už po pěti minutách sotva upamatujete, co jste jedli. A taky to není truňka na krátkou dobu, jako je to s většinou pití. To dělá to máslo. Na tom nesejde, kolik čeho jiného člověk vypije, za den za dva o tom ani neví; ale napijte se pořádně horkého rumu s máslem a oučinek vám vydrží tak dlouho jako mývalí čepice. Tam u nás to pijou mládenci, když jdou na lov divoké kočky, protože takový lov na pumy a divoké kočky je těžká práce a vyžaduje notnou dávku vytrvalosti. Ale když se jeden napije vřelého rumu s máslem, tak po kočkách nestřílí; stačí, když k ní klidně přijde a jen jedinkrát ji políbí; pak ji může strčit do brašny jako bezvládný hadr.“

(Kenneth Roberts: Cesta na severozápad)

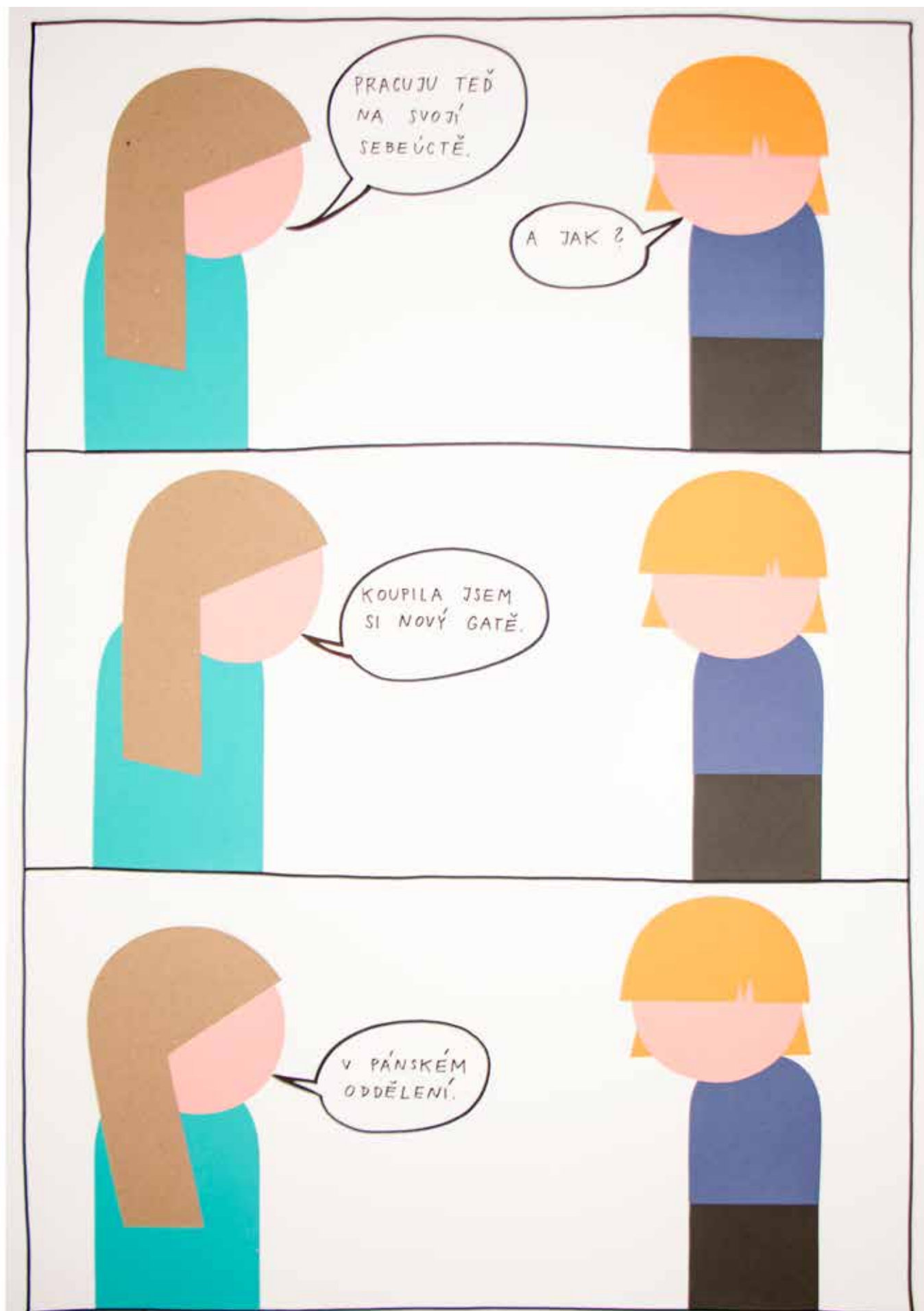
Rum s máslem

Jak vidíte, Amerika je země podivná, která provádí neuvěřitelné převraty i v nitrech jednotlivců. Bratrovi pak speciálně vzkazuji, že jsem zažil velikou věc tamtéž, a sice strávil jsem odpoledne na jezeře na palubě malé plachetnice, tedy jachty, kterou mistrně ovládal jeden spisovatel švédského původu, který tam žije a je velký fanda na tento sport. Byl jsem promočen a nesmírně nadšen. Mám z toho úplně brouka na mozku a jsem pevně rozhodnut se v tomto sportu vyučit a takovou lekci si pořádit, jakmile trochu povyrostu a stanu se plnoletým. Bráchovi muselo celý den znít v uších, jak jsem naň myslel a toužil, aby mohl být s námi. Pak nám ten dobrý muž servíroval ve svém pobřežním domku starý námořnický nápoj rum s máslem. Možná že to Pupek zná z Hamburku: je to rum s horkou vodou a v tom rozpuštěný a rozmíchaný kus másla a trošku nastrouhaného muškátového ořechu. Je to ohromně dobré a výhřevné. Zkrátka to tam bylo moc hezké a krásně jsme si tam odpočinuli.

(Jiří Voskovec: dopis z Clevelandu, 21. srpna 1940)

Okénko Venduly Chalánkové

Více můžete vidět na její výstavě v Galerii Sýpka na II. nádvoří zámku Žerotínů.

Jednotlivými večery vás provází Marek Baroš.

tiráž

Foto na titulní straně: Filip Pavuk použil při svém vystoupení silné argumenty. (Redakčně upraveno)

Festivalové listy 54. Mezinárodního festivalu poezie pro účastníky festivalu vydává Kulturní zařízení města Valašského Meziříčí, p. o.

Redakce: Karel Prokeš – šéfredaktor, Ondřej Smolka – grafika, sazba
Redakční kruh: Aleš Linduška, Jiří Jurečka, Ivan Kováč, Marek Adamík,
Klára Kunčická, Alžběta Hrušková, Jana Fusková – fotograf

FESTIVALOVÉ MENU

Jelení guláš, houskový knedlík / pečivo	99 Kč
Kuřecí stripsy v sezamové krustě, pařížské brambůrky s jarní cibulkou	99 Kč
Vepřová krkovička na grilu, chléb, okurek	99 Kč
Smažený sýr, americké brambory, tatarka	99 Kč
Zeleninové rizoto	80 Kč
Boloňské špagety	80 Kč

Kyselice, párky, pizza, ovoce, zelenina,
dezerty, čaj, espresso...

PROGRAM

čtvrtek 18. října /M-klub/

15:00 prezentace účastníků

— /divadelní kavárna/

20:00 zahájení festivalu

— losování I. kola soutěže

— doprovodný program:

— **JÁ PÍŠI VÁM...**

pátek 19. října

09:00 I. kolo soutěže /M-klub/

19:00 losování II. kola soutěže

doprovodný program:

UŽ BRZY DOZPÍVÁM

/velký sál/

20:00 koncert /M-klub/

KIESLOWSKI

sobota 20. října

09:00 II. kolo soutěže /M-klub/

14:00 rozborový seminář
s porotou /velký sál/

19:00 vyhlášení výsledků
přehlídka vítězů
slavnostní zakončení
/M-klub/

Hodnotící tabulky

I. kola soutěže

54. Mezinárodní festival poezie 18. - 20. října 2018

1. kolo

I. kategorie

poř.	jméno příjmení	autor název textu	1 Libor Vacek	2 Peter Zemaník	3 Hana Kofránková	4 David Kroča	5 Jaroslava Čajková	6 Aleš Vrzák	7 Matej Čertík	počet bodů	pořadí	čas
1	Anna KRAVCHUK	Evenkové Legenda vo bílym havranovi	7	6	6	6	8,5	7	7	32	10-11	4:35
2	Vanda BERNÁTOVÁ	Joseph Boyden Narodená so zubom	6	7	5	7	6	8	6,5	32,5	9.	7:38
3	Nad'ia GÁŠKOVÁ	Katarína Kucbelová Malé veľké mesto	4	5	3	5	6,5	6	7,5	26,5	20-21.	4:28
4	Vít STAŠA	Jiří Šotola Úvod do poetiky	3	3	6	5	6	5	4	23	24.	7:13
5	Veronika MÉSZÁROSZOVÁ	Frigyes Karinthy Milujem zvieratá	8	10	8	8	8,5	9	8	41,5	1.	4:48
6	Noemi FRITZOVÁ	Marie - Therese Luny Matka Ryško	5	7	9	6	6	8	6,5	33,5	7.	8:44
7	Martina CHMELANOVÁ	Bella Achmodulinová Pätnásť chlapcov	4	8	7	5	5,5	5	5	27,5	17-18.	3:12
8	Tomáš HODERMARSKÝ	Numair Choudhury Kalika	5	6	7	6	7	6	7,5	32	10-11.	8:20
9	Zofia KRAČOVÁ	Roald Dahl Koža	6	6	6	6	6	8	5,5	29,5	15.	9:35
10	Simon JUHÁSZ	Roald Dahl Túžba										10:18
11	Nicole HAISMANOVÁ	Terry Jones O loudavém lidožroutovi	7	2	7	7	6,5	7	6,5	34	5-6	8:29
12	Filip PAVUK	Janko Kráľ Zakliata panna vo Váhu...	7	7	6,5	8	8	8	6,5	36,5	2-3	7:36
13	Lukáš POLÁČEK	Everett Leroy Jones Čierne umenie	7,5	7	8	7	7,5	7	8,5	36	4.	7:02
14	Nina OLEŠOVÁ	Alexandra Salmela Strom	6	4	5	5	7	5	7,5	28	16.	9:11
15	Lucia DOBÓCZIOVÁ	Sylva Fischerová Bavili jsme se jen tak	6	6	5	7	7	6	6	31	12-13.	5:27
16	Anežka TINKOVÁ	Helmut Heisenbuttel Recept na gang	7,5	7	9	6,5	5,5	6	6	33	8.	3:24
17	Karolína VAŠKOVÁ	František Nepil Pes s dynamitem	5,5	2	5	6	5	5	6	26,5	20-21.	4:35
18	Richard HAINC	Daniel Hevier Malé útulné žialenstvo	5	4	4	5	8,5	5	5	24	23.	4:21
19	Martina JURČÍKOVÁ	Virág Erdos Môžem pomôcť?	4	5	4	5	6	5	2,5	25	22.	3:11
20	Eliška JURČÍKOVÁ	Zuza Ferenczová Náhodný telefonát o druhej...	8	6	6	6	6,5	6	8	30,5	14.	5:05
21	Cynthia SAJKOVÁ	Edith Södergran Čo bude zajtra?	5	5	5	5	7	6	6	27	19.	6:36
22	Viktória Anna LESAYOVÁ	Alessandro Baricco Oceán a more	2,5	9	6,5	7	8	7	8	36,5	2-3	9:19
23	Ema HLAVÁČOVÁ	Danica Hričová Štvrtá stena	6	4	6	6	5	5	5,5	27,5	17-18.	5:22
24	Jana KOPEČKOVÁ	Peter Altenberg Sanatorium pro nervové	4	2	5	4	5	4	4,5	21,5	25.	5:55
25	Jasmína JAKALOVÁ	Zuzana Olešová Stážnost	7	4	7	8	6,5	6,5	7	34	5-6	3:56
26	Anna LEHOTSKÁ	Lýdia Vadkerti Gavorníková Som	5	7	6,5	6	7,5	5	6,5	31	12-13.	6:08

Stach

54. Mezinárodní festival poezie 18. - 20. října 2018

1. kolo

II. kategorie

poř.	jméno příjmení	autor název textu	1 Libor Vacek	2 Peter Zemaník	3 Hana Kofránková	4 David Kročá	5 Jaroslava Čajková	6 Aleš Vrzák	7 Matej Čertík	počet bodů	pořadí	čas
1	Marie SVOBODOVÁ	Vladimír Holan Noc s Hamletem	7	5	6,5	7	7	6,5	6	33	9.	5:27
2	Johana KRTIČKOVÁ	Karel Čapek O Aleludch	7	6	7	7,5	7	7	6,5	34,5	6-8	5:00
3	František BARTÁK	Wolfdietrich Schnurre Princezna přijde ve čtyři	6	6	8	8	7,5	8	9	37,5	3.	5:11
4	Marian GAJDOŠ	Valentín Beniák Strážcovia a ochrankyne	7	7	6,5	7	7,5	7	6,5	34,5	6-8	6:19
5	Josef KÁNINSKÝ	Eduard Bass Klapzubova jedenáctka	8	8	5	7	8	8	6,5	34,5	6-8	7:42
6	Nina POMPOŠOVÁ	Marek Vadas Život je štědrý	8	7	5,5	6,5	8	8	7,5	37	4.	6:02
7	Ľubomír SCHERHAUFER	Adolf Heyduk Bratom Slovákom - Bratom...	5	4	5	5	6,5	5,5	5	35,5	10.	5:45
8	Adela DUKÁTOVÁ	Karl May, Etgar Keret Nabitá ale zaistená	9	7	6	8	8,5	8	8	39,5	1-2.	9:25
9	Hana PATRASOVÁ	Slawomir Mrozek Fakt	8	8	7,5	7	8	8	8,5	39,5	1-2	5:39
10	Kristýna BEJDÁKOVÁ	Jiří Šotola Milenci	7	8	8	7	7	7	6,5	36	5.	4:27

Cmb

Odborná porota 54. ročníku Mezinárodního festivalu poezie zasedá ve složení (zleva) Peter Zemaník, Matej Čertík, Jaroslava Čajková, David Kroča – předseda, Hana Kofránková, Aleš Vrzák a Libor Vacek.

POSLEDNÍ ŠTĚK

Sen o svobodě

Aleš Linduška

Ztrácet svobodu už jsme si zvykli. Ztrácíme ji sami v sobě, prodáváme ji po kousku, když splácíme další hypotéku, když kupujeme další láhev luxusního pití, když se ohlížíme za lepším a dražším autem. Svobodu si ale koupit nemůžeme, pokud ji nenosíme v sobě, nemáme ji. Připomněla mi to útlá kniha. Vypravuje o archetypu Indiána v nás – svobodném člověku, který si více vážil vlastní duše než výdobytků moderní civilizace a bez svobody ztrácel smysl života, nenechal se nikdy zotročit. Jak je ten sen bláhový, vrací se mi stále znovu, zvláště ve chvílích, jaké evokuje Festival poezie. Čím častěji utíkáme od toho, co jsme nashromáždili, čím častěji opouštíme to, co jsme naplnili touhou vlastnit, tím častěji jsme nespokojeni sami se sebou. Vrací se archetyp Indiána, který nás pozoruje vnitřním zrakem a ukazuje cestu.

Cesta ke svobodě neleží v žádných horách, i když nás jejich výška naplňuje alespoň krátce pocitem spirituality. Neleží ani v těch nejhlubších propastech. Nenajdeme ji v extrémních sportech ani v drogách moderní farmacie. Prázdnotu nedokáže zaplnit nikdo jiný než my sami. Když jsme kdysi jako západní civilizace hrdě a bez soucitu převálcovali kultury na nižším stupni vývoje – tak jsme je změřili my – ztratili jsme šanci posunout se dál. Ustrnuli jsme, podle spirituální terminologie nad námi získali moc démoni, kteří dli v každé nečinnosti, ve všem, co se duchovně nerozvíjí a nenaplnu-

je tedy samou podstatu existence vesmíru. Vzpomínka na Indiána se vrací, aby nám připomněla, bez čeho se neposuneme dál. Každý z nás má archetyp Indiána uložen jinak hluboko, někdo jej vnímá jako permanentní touhu po ještě větším životním prostoru, který si může koupit a pak se v něm ohradit a nikoho do něj nepouštět. Ty ploty, které si kolem sebe stavíme, ale ukazují na velkou vnitřní nesevobodu v nás samotných.

Objevit archetyp Indiána a najít v něm inspiraci se nám často daří ve snech. Fakt, že jsme opustili tradiční život lovců i zemědělců, z nás činí zoufalé hledače té pravé svobody, která nám stále uniká. Mnoho básníků se do archetypu Indiána nekriticky zamilovalo v době romantismu. Dokladem jsou i verše našeho básníka Josefa Václava Sládka, kterému nebyl lhostejný osud prastaré civilizace, v básni Na hrobech indiánských. Ožil v řadě romantických filmů, včetně Posledního Mohykána, ale nám unikla podstata sdělení v našich sentimentálních vzpomínkách na to, co jsme zničili. Indián byl stejně vášnivý člověk a stejně chybuující, jako jsme my dnes. Znal války a sousedské spory, znal pýchu i nenávisť, ale nepodřezával si pod sebou vlastní větev osudu, jeho rozum i jeho spirituální svět zřejmě přesahovala úcta k vyšším zákonům stvořitele. Ty se nám znovu vrací při romantických vzpomínkách na nezotročeného člověka, kterého symbolizuje postava Geronima – Vinnetoua, nikdy neporaženého

ho náčelníka, jemuž byla svoboda nade vše a vedl k ní i svůj lid.

Na prahu nového století naší novodobé historie samostatného Česko(Slovenska) i my sami znovu oprašujeme bojovníky za svobodu a za pravdu. Archetyp Indiána se tentokrát promítá do vnímání našich dějin. Vážíme si znovu legionářů, Masaryka, potomků generace, která kdysi ze zoufalství z Evropy utíkala do Ameriky dobývat Nový svět, aby pak „tatička“ Masaryka vítala ve stotisícových zástupech amerických metropolí. Jezdecká socha Jana Žižky nebo svatého Václava jsou naše projekce do postavy „rytíře – náčelníka“, který je neochvějně přesvědčen o své pravdě, o právu na svobodu a neohroženě se staví do čela těch, kteří chtějí pro svobodu žít. Stále častěji za ni ale bojujeme sami, když čelíme tlakům masových médií, internetu a materialistického životního stylu. Když omítáme ztratit to klukovské „pravda a láska zvítězí nad lží a nenávisť“. Také Masaryk měl touhu usednout na koně a stát vzpřímeně a hrdě v Evropě, kterou zaslepili démoni v podobě totalitních režimů a diktatur. Nemohu si nevzpomenout na jediné osobní setkání s Václavem Havlem na koncertu Boba Dylana v Praze, kam přišel ve vytahaném svetru, i ten byl pro celou jednu generaci symbolem hledání pravdy bez ohledu na to, co nás obklopovalo. Charismatické šli přesto do boje za svobodu jako kdysi hrstka statečných Apačů ve svém marném boji tam někde v pohoří Sierra Madre.

